

Andorra-CEE: Unió, pero no absorció

Integrar Andorra al seu entorn europeu sense per això diluir la seva identitat ni tampoc malmetre la seva economia, no era tasca fàcil. Dos anys de negociacions entre andorrans i comunitaris van desembocar en un tractat singular que es troba en aquests moments en mans dels eurodiputats.

El Parlament Europeu debatrà el tema del conveni signat entre Andorra i el Mercat Comú en una de les sessions del mes d'octubre o novembre novembre. Fernando Pérez Royo, vice-president espanyol de la màxima assemblea europea, ha elaborat un informe sobre el particular. El parlamentari, que pertany al grup d'Esquerra Unida Europea, aconsella al Parlament Europeu d'aprovar l'acord. Els dies 27 i 28 de setembre, la Comissió de Relacions Econòmiques Exteriors havia de donar el seu vist-i-plau al text de Pérez Royo, però, per problemes d'exposició de motius en el text, ha quedat postposat per al 17 d'octubre.

El cap de govern andorrà, Òscar Ribas, i els dos veguers (representants dels coprínceps andorrans) van signar el tractat amb la CEE, el passat 29 de juny a Luxemburg. El conveni, sota forma d'intercanvi de cartes, no podrà entrar en vigor fins que el Parlament Europeu emeti el seu informe. Amb tot, la base jurídica sobre la qual es va establir el tractat, estipula que la postura de la màxima assemblea europea no és vinculant, és a dir, que encara que el Parlament votés en contra de l'acord, no n'impediria l'aplicació.

El ponent de l'informe que s'examinarà a Estrasburg, considera que cal rebutjar certes teories sobre Andorra, com l'existència d'un condomini franco-espanyol, o que el país estigui sotmès a la sobirania francesa o espanyola. En opinió de Pérez Royo, s'ha de descartar que Andorra sigui un feu sense existència internacional i també que es tracti d'un protectorat dels dos estats veïns. La conclusió a què arriba l'eurodiputat espanyol, és que Andorra seria una entitat de *facto regime* i recorda la teoria del professor Pierre Raton, que assegura que Andorra reuneix totes les condicions per a ser considerada com un estat, en el sentit més ampli del terme. El ponent fa també al·lusió a un comunicat de premsa de la Comissió de les Comuni-

tats Europees del 14 de desembre de 1988 en què es diu que "Andorra és un estat independent situat sota la sobirania conjunta del president de la república francesa i el bisbe d'Urgell". Pérez Royo afirma que "es pot considerar legítim que la Comunitat tracti amb Andorra com amb qualsevol altre estat independent".

El projecte d'informe analitza el tractat establert entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea. El ponent reconeix que s'ha donat un tractament particular al Principat, cosa que considera justificada si s'examinen els factors geogràfics, histò-

rics i socio-econòmics que es donen a Andorra. Per a Pérez Royo, l'acord "representa un esforç considerable per conciliar dues voluntats aparentment contradictòries: unir Andorra a la CEE sense absorbir-la". El conveni estableix un règim mixt; d'una banda es considera el Principat com a país tercer respecte als productes agrícoles i de l'altra, Andorra s'integra a la Unió Duanera.

INTERCANVI DE CARTES

Corria el mes de novembre de 1867.

Andorra donava un gran pas en la seva història: per primera vegada establia acords comercials amb els seus poderosos veïns. Isabel II i Napoleó III havien materialitzat respectivament un intercanvi de cartes amb el president de la república de les Valls d'Andorra, Baró de Senaller. D'aquesta manera es van reglamentar les franquícies dels drets de duana per als productes andorrans i s'establia una base per als intercanvis comercials entre Andorra i els seus veïns francesos i espanyols.

Havien de passar més de 100 anys, el mes de maig de 1978, perquè algú es comencés a preocupar pel règim duaner d'Andorra. El parlamentari italià Spenale formulava una pregunta a la Comissió de les Comunitats Europees sobre el règim duaner del Principat, a la vegada que s'interessava per les normes que regien en els intercanvis comercials entre Andorra i els seus veïns europeus. Spenale volia saber si la CEE tenia la intenció de reexaminar aquest règim al moment de l'entrada d'Espanya a la Comunitat. La resposta de la Comissió donava a entendre que calia harmonitzar aquests intercanvis comercials amb el dret comunitari.

En aquella època, els andorrans començaven a preocupar-se de les repercussions que provocaria en la seva economia l'entrada d'Espanya a la CEE. El mes de desembre de 1983, quan els andorrans van anar a lliurar el tribut de la "Quèstia" al seu copríncep francès, Mitterrand els va assegurar que defensaria els seus interessos i que preservaria la vocació turística del Principat.

Faltava un any perquè Espanya signés el tractat d'adhesió a la CEE i el llavors cap de govern, Oscar Ribes, demanava un contacte directe amb la Comunitat per aconseguir informació sobre les possibilitats que s'oferien a Andorra en el marc comunitari. El mateix any, 1984, el Parlament Europeu es començava a preocupar per la qüestió: un diputat alemany preguntava si Andorra seria un forat per on s'escolaria mercaderia sense impostos.

El panorama polític andorrà canvia de protagonista: Oscar Ribes dimiteix com a cap de govern i és reemplaçat per Josep Pintat. Els esdeveniments es precipiten a partir d'aquell moment amb la convocatòria de la primera conferència de premsa sobre el tema comunitari. Pintat assegura que cal establir negociacions entre els andorrans i Brussel·les. El mes d'abril de 1985, Josep Pintat obtenia carta blanca del Consell General -Parlament andorrà- per negociar directament amb la CEE. El quid de la qüestió era si es considerava o

no Andorra com un estat sobirà. En cas que la comunitat no reconegués Andorra com a estat, la negociació s'establiria a nivell dels coprínceps, sense participació dels elegits andorrans. En cas contrari, el Principat podria ser considerat com a país tercer i, per tant, tractat amb la CEE de manera directa.

Josep Pintat va defensar a capa i espasa la personalitat d'Andorra i la seva independència. El màxim responsable de l'executiu va aconseguir fer seure els andorrans a la taula de negociació, al costat dels representants dels coprínceps i dels responsables comunitaris.

PROCÉS NEGOCIADOR

El 15 de juliol de 1988 s'iniciava el procés negociador a la capital belga, amb una entrevista entre Jacques Delors i Josep Pintat. El cap de l'executiu andorrà va exposar les seves aspiracions: reconeixement d'Andorra com a país tercer, lliure accés als mercats internacionals, llibertat de trànsit, rebuig de tota contingència i exempció del pagament de la TEC (Tarifa Exterior Comunitària). Per la seva part, la CEE no donaria a conèixer el seu punt de vista fins l'any següent; el dia 20 de març de 1989, Brussel·les decidia exposar la seva postura als andorrans i deixava entreveure un punt conflictiu que hauria de donar molta feina a la comissió negociadora: el tabac i la seva definició, si havia de ser considerat producte agrícola o industrial, seria el cavall d'una batalla que guanyaria Josep Pintat. Un altre punt de fricció, les franquícies de viatgers, que Andorra volia que fossin més elevades que les dels països tercers. El Palais Verlaymont de Brussel·les va ser l'escenari del primer moment. Andorra insistia a incloure el tabac en el capítol dels productes agrícoles, al·legant que era l'únic cultiu del país. En el cas de definir el tabac manufacturat com a producte industrial, desapareixeria el diferencial de preus existent, ja que formaria part dels productes inclosos en la unió duanera. No seria fins aquell desembre que la balança es decantaria a favor dels andorrans i s'inclouria el tabac en el capítol dels productes agrícoles. El dia 14 de desembre se signava el primer document, pendent de ratificació per part del Consell General de les Valls i el Consell de Ministres de Brussel·les. Andorra havia aconseguit materialitzar una part de les seves aspiracions: s'acabava amb la nefasta política dels contingents, es preservava l'agricultura i es deslligava el conveni comercial de les connotacions so-

Acords comercial amb Andorra, 1989

	Imports de la CEE (cif)		Exportacions a la CEE (fob)	
	1000 ECU	%	1000 ECU	%
Total	32,627	100,0	773,294	100,0
R.F. Alemanya	1,516	4,6	47,529	6,1
França	20,207	61,9	383,336	49,6
Itàlia	610	1,9	24,626	3,2
Països Baixos	505	1,5	12,997	1,7
Bèlg./Lux.	203	0,6	11,903	1,5
Gran Bretanya	48	0,1	15,592	2,0
Irlanda	0	0,0	2,151	0,3
Dinamarca	20	0,1	2,828	0,4
Espanya	8,810	27,0	271,423	35,1
Grècia	71	0,2	186	0,0
Portugal	637	2,0	723	0,1

Font: CRONOS-FRIC, EUROSTAT. Producció: Parlament Europeu / Servei d'estadística.

cial que en un moment donat hi volia incloure l'estat espanyol, en virtut dels 30 mil nacionals d'aquest país que viuen a Andorra. Amb tot, el polítics andorrans valoraven profundament un altre aspecte de l'acord. Per primera vegada, el Principat d'Andorra, en tant que estat, signava un tractat internacional; la firma del cap de govern figurava al peu del document al costat dels dos coprínceps. Ni a sota ni a sobre, sinó al mateix nivell.

UNA NOVA POLITICA FISCAL

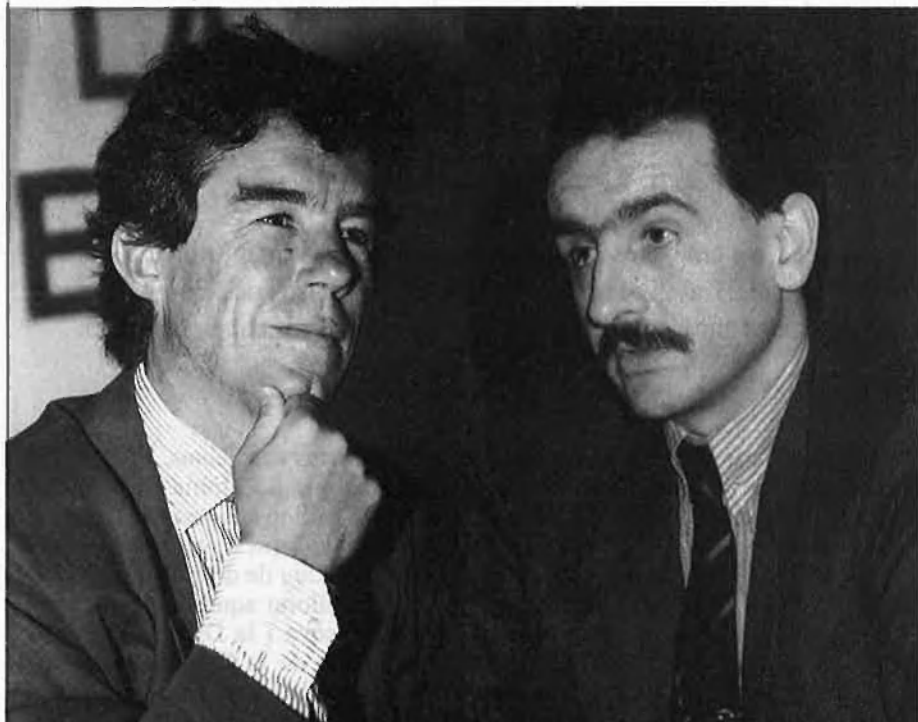
La imminent entrada en vigor del conveni entre Andorra i la CEE obliga el Principat a modificar substancialment el seu sistema de taxes. El tractat estipula que l'1 de juliol de 1991, Andorra ha de suprimir els drets de duana aplicables a les importacions de la CEE en el marc de la unió duanera. Actualment, el Principat aplica a totes les mercaderies que procedeixen de l'estranger el que s'anomena "Impost al consum", una taxa que varia entre un 2 i un 15% i que constitueix el 90% dels ingressos de l'erari públic. A partir de l'entrada en vigor del conveni amb la CEE, aquest impost només serà aplicable als productes que han quedat al marge de la unió duanera, és a dir, capítols 1 al 24 del sistema harmonitzat, essencialment productes agrícoles. Val a dir que Andorra seguirà beneficiant-se de les restitucions en matèries agrícoles, en la seva qualitat de país tercer i seguirà disposant de productes làctics a baix preu.

Jaume Bartumeu, ministre de Finances, Comerç i Indústria, ha indicat que a partir de l'1 de gener de 1991, Andorra modificarà tota la legislació en matèria fiscal i

l'adaptarà a les normes comunitàries. "No hem de plantejar-nos un augment dels impostos actuals sobre les mercaderies" assegura Bartumeu, que es mostra partidari d'establir un impost al consum generalitzat, dintre de la línia de l'Impost de Tràfic d'Empreses (ITE) espanyol, per a tots els sectors d'activitat. Per ara, el govern està estudiant l'elaboració d'una nova llei de taxes, adaptada a les normes comunitàries, sempre sobre la base de la imposició indirecta.

Respecte al tractat amb la CEE, Óscar Ribas, cap de govern d'Andorra, ha declarat que era "el millor que podia aconseguir Andorra" i assegura que no incidirà negativament en l'economia del Principat. En opinió de Ribas, Andorra s'ha d'adaptar a les noves circumstàncies i comerciar amb productes on l'IVA sigui important als països veïns. "La diversificació de l'economia, avui centrada en el turisme comercial, és bàsica per al futur del país", opina el màxim responsable de l'executiu andorrà. "Una diversificació -diu Ribas- que no ha de significar l'abandó del comerç, sinó que s'ha de potenciar en determinats sectors". Ribas declara que, abans de posar en peu una política per atraure les inversions estrangeres, ha de saber fins a quin punt Europa permetria que Andorra fos un paradís fiscal. En aquest sentit, Bartumeu indica que el govern contempla l'alternativa d'augmentar el percentatge de participació estrangera en les societats, avui fixat a un màxim d'un 33%.

El ministre de finances es mostra extremadament prudent respecte a la implantació de societats "off-shore", que qualifica com "sovint no massa clares". Bartumeu no vol convertir el Principat en un centre

de societats d'aquesta índole i assegura que "no prostituïrem Andorra per aconseguir més ingressos". En canvi, el titular de finances pensa que Andorra té grans possibilitats en l'àmbit de la petita indústria i les empreses de serveis. El fet d'haver-se integrat a la unió duanera, obre al Principat les portes de tota la comunitat, on podrà exportar lliurement la globalitat de la seva producció. Ara per ara, el Principat té una indústria mínima i només exporta aigua mineral i algunes peces de vestir.

DÈFICIT DEMOCRÀTIC I SINDICAL

Els negociadors del conveni amb Andorra van limitar-se a l'àmbit comercial. Des del Parlament Europeu, l'eurodiputat català per Esquerra Unida, Antoni Gutiérrez Diaz, vol anar més enllà. Gutiérrez té la intenció d'aprofitar el debat sobre Andorra a Estrasburg per expressar la seva solidaritat amb el poble andorrà en què, segons ell, "no es donen les condicions mínimes de llibertat democràtica i sindical". En opinió del polític català, "la fórmula de negociació resolta amb un intercanvi de cartes, exposa les reticències globals que la CEE té davant la situació de dèficit democràtic i sindical que presenta Andorra". Amb tot, Antoni Gutiérrez vol posar de manifest la seva solidaritat amb els andorrans i ajudar-los a "superar la seva situació medieval".

Aquesta no és la primera vegada que l'eurodiputat d'Esquerra Unida es preocupa de la problemàtica andorrana; el 13 de febrer de 1990 va plantejar una pregunta escrita a la Comissió de les Comunitats Europees on demanava que en tota negociació amb Andorra, es posés la premissa de garantir el lliure exercici dels drets i llibertats democràtiques a tota la població del Principat. També es preocupava per la situació bancària i preguntava a la Comissió si en l'àmbit del conveni amb Andorra es demanaria un canvi en la situació bancària "ja que l'oligopoli dels bancs al Principat està en contradicció amb la legislació comunitària al respecte". Gutiérrez, tot i que no ha rebut encara resposta a la seva pregunta, i malgrat que la negociació estigui ja closa, té la intenció de prendre part en el debat a Estrasburg, on no hi va amb el vot preconcebut "escoltaré les raons de la comissió que ha elaborat l'informe abans de pronunciar-me", ha assegurat.

M. Carme Grau Ribot

Jaume Bartueneu, ministre de finances.